

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; Ds. P. van Zonneveld, Doornspijk; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Beschamend onderwijs van een moedeloze profeet

„... Zo gij alleen vertrouwt in een land van vrede, hoe zult gij het dan maken in de verheffing van de Jordaan?”

Jeremia 12 : 5b.

De Profeet Jeremia is moedeloos. Heel goed te begrijpen is zijn moedeloosheid. Reeds langere tijd heeft hij Gods Woord gepreekt. In de steden en dorpen van Juda. Ook in de straten en op de pleinen van Jeruzalem. De Heere Zelf heeft hem als profeet geroepen om alles te spreken, wat Hij hem gebieden zou. Hij is gesteld tegenover het volk tot een vaste stad, tot een ijzeren pilaar en tot een koperen muur. Zo heeft de roepstem tot bekering uit zijn mond gesproken tot het volk. En bij het uitblijven van de bekering heeft hij het oordeel Gods bekend gemaakt over de onbekeerlijken in Juda en Jeruzalem.

Is het niet om moedeloos te worden, als het volk niet luistert en niet buigt onder het Woord des Heeren? En nog meer moet hij moedeloos worden als de Heere tot hem zegt, dat hij door de dood bedreigd wordt. 't Zijn zelfs de mannen van zijn eigen woonplaats Anatoth, die loeren op zijn dood. Jeremia kan het niet meer begrijpen. Hij worstelt voor het aangezicht des Heeren met hetzelfde probleem, waarmee Asaf worstelt vóór zijn ingang in het heiligdom. "Waarom is der goddelozen weg voorspoedig, waarom hebben zij rust, allen die trouweloos trouweloosheid bedrijven?" Och, wie zal hem hard vallen die zelf weet van deze worsteling? Toch gaat hier de moedeloosheid van deze dienstknecht des Heeren té ver. De Heere geeft hem dan ook beschamend onderwijs.

De Heere brengt dat onderwijs óók in de vraag, die in deze woorden tot hem komt: "Zo gij alleen vertrouwt in een land van vrede, hoe zult gij het dan maken in de verheffing van de Jordaan?"

Jeremia was tot nu toe feitelijk maar in een land van vrede geweest, vergeleken bij wat hem te wachten stond. Nu had hij de vijandschap van enkelen, hoe erg die ook was. Van het volk van Juda en van de inwoners van Anatoth. Dat is in verhouding nog maar een land van vrede.

Van dit land van vrede zal hij terecht komen in de verheffing van de Jordaan. De verheffing of pronk van de Jordaan was het groene oeverlandschap van deze rivier. Jeremia wist er wel van, wat daarmee bedoeld werd en wat daarin huisde. De Jordaan-oever was bezet met welig groeiend hout en riet. Mooi was dat voor het gezicht, maar gevaarlijk om erdoor te gaan.

In de verheffing van de Jordaan waren oevers. Daar waren in die tijd wilde dieren. Aan het einde van Jeremia's profetieën wordt gesproken van de leeuw, die komt van de verheffing van de Jordaan. En Zacharia spreekt van de stem van het gebrul van de jonge leeuwen in dezelfde streek.

U zult het nu verstaan, wat de Heere bedoelt. Jeremia, gij zult nog zwaardere tijd en strijd krijgen. Er staat u nog heel wat te wachten. Gij zult nog moeten gaan naar de groten van Jeruzalem, tot aan het hof van de koning. Gij zult de vijandschap ontmoeten van de priesters, de hovelingen en van de koning zelf. En het allerergste is, dat die gij thans

vrienden acht, als vijanden zullen openbaar komen. Zo erg zal het voor u worden!

En nu Jeremia: bezwijkt gij nu al in een land van vrede? Wat moet het dan worden als de strijd nog erger wordt? Als "leeuwen" op u af komen?

Hoe zult gij dan vertrouwen?

Voelt u het beschamende hierin voor Jeremia? Het moet allereerst wel spreken tot allen, die menen dat zij zonder strijd het Koninkrijk Gods zullen beërven. Zij zijn zelfs nog niet uit de stad des verderfs ontvlucht en menen zonder het smalle pad der genade wel zalig te kunnen worden. Zonder strijd geen kroon. En dan gaat het om de strijd, die in de keuze van het smalle pad in het leven gekend wordt. Als u vreemdeling van deze strijd bent: laat dan de Heere u deze strijd leren tegen de zonde, tegen alle vijanden Gods, tegen uzelf.

En . . . is het niet vaak zo, dat in het begin diegenen, die pas bekeerd zijn denken dat het als 't ware vanzelf gaat. De eerste overgang uit de dood naar het leven bracht zo'n grote verandering. De ervaring van de kracht van Gods Woord gaf vrijmoedigheid om te getuigen tegen anderen en tegen de zonde. 't Leek soms wel alsof het vanzelf ging. Maar daar kwam de eerste sterkere tegenstand. De opgewekte dagen gingen voorbij. De tijd der eerste liefde kwijnde. Moedeloosheid beving in hun hart.

Beschamend komt de Heere: alleen vertrouwen in een land van vrede, hoe moet het dan gaan, als ge komt in de verheffing van de Jordaan?" Dat beschamend onderwijs hebben ze nodig.

Vergeet niet, dat de Heere Zelf het zo waard is om geloofd te worden. En juist als de weg meer tegen vlees en bloed ingaat, moeten zij tot hun schande en schaamte bekennen, dat zij een hart omdragen, dat zo weinig crediet op de Heere heeft.

Gelukkig. De Heere geeft dit beschamende onderwijs aan zijn moedeloze profeet in liefde. 't Gaat de Heere om Zijn Woord in het midden van Juda en Jeruzalem. Daarom moet de profeet nog zwaardere strijd krijgen. En nu wil Hij Jeremia weer bereiden om dat Woord uit te dragen. Straks zal hij weer staan tegenover de grootste vijanden in de kracht des Heeren. En waardoor? Wel, omdat de Heere meegaat met Jeremia. Hij gaat niet alleen de "verheffing van de Jordaan" in. Hij zal het ervaren: "de Heer" is bij mij. 'k Zal niet vrezen, wat zal een nietig mens mij doen?" Ja zelfs zal de Heere voor Jeremia het uitzicht ontsluiten op het herstel van Juda in de weg der verootmoediging. Door de zwaardere strijd heen zal hij het zien, dat God Zijn Sion herbouwt.

Moeten al Gods gunstgenoten niet achteraf het beschamende en ontdekkende onderwijs prijzen? De Heere is in het begin van de strijd, Hij gaat door al de diepten van de strijd van de Zijnen mee. Maar door het geloof in de Heere moeten zij leren leven. Dan worden juist door de diepten van de strijd heen vergezichten ontsloten. En dat is Jezus Christus, Die alle strijd gestreden heeft. Ook om moedeloze kinderen en knechten te versterken tot de strijd.

D. Slagboom.

Uit het land van de Bijbel

11.

B. Het huiselijk leven.

3. De kleding.

Van de administratie

Schreven we in het vorige nummer van ons blad, dat het die tijd van het jaar altijd rustig was bij de administratie, helaas is het na die tijd, vanwege de stakingen bij de P.T.T. nog rustiger geworden, maar dat is gelukkig weer voorbij. Toch kunnen we nog melden dat we sindsdien 5 nieuwe abonnees hebben ingeschreven, waarvan er 2 opgegeven werden door kerkeraden, die een jaar abonnement op ons blad gaven aan leden die pas getrouwd waren. Welke kerkeraden volgen dit goede voorbeeld? Aan giften voor ons blad werd f 141,50 ontvangen waarvan f 15,- via ds. v.d. Ent, terwijl we voor de school in Dundas een gift van f 700,- ontvangen hebben uit Urk van de kollekte van de winteravondlezingen in de Eben Haëzer- en de Maranathakerk.

Voor dit alles hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720 - 74202, giro 704350.

Van de redactie

1. **Eindelijk.** Door de poststaking was het niet mogelijk ons blad op tijd te laten verschijnen en bezorgen. De kopij voor dit nummer kwam ten dele pas aan het eind van de vorige week in mijn bezit. Daardoor kon dit nummer zelfs de vorige week niet uitkomen. Dit nummer bestaat uit 8 pagina's. D.V. komt er over veertien dagen weer een nummer van 8 pagina's uit. Dat zal dan het laatste zijn van dit jaar. Onze lezers hebben dan toch nog meer pagina's ontvangen dan normaal. Alles wat zij krijgen boven de 130 pagina's is toegift.

2. **Arbeid onder de Joden in Canada.** Van de kerk van Werkendam ontving ik voor dit doel een bedrag van f 992,50, waarvoor hartelijk dank.

B.

Allereerst een opmerking, die wel van belang is. En dat betreft de verschillende "zeden en gewoonten" van de Oosterling. Deze zijn namelijk veelal zeer tegenovergesteld met die, welke van ons zijn als Westerlingen. Dit verschil te zien, is weer van belang voor de uitlegging van de Bijbel. Ook ten opzichte van de "kleding" en het dragen van de kleding.

Wat bij ons telkens weer verandert volgens onze mode-voorschriften, blijft voor de Oosterling eeuwen lang **onveranderd**.

De vraag is: waaruit moet dit "onveranderd" blijven verklaard worden? Wel uit het feit, dat de Oosterling enige verandering van die zeden en gewoonten beschouwt als een "zedelijk kwaad". Want men gaat ervan uit, dat hun zeden "Goddelijk gezag" droegen, d.w.z. als gezag van hun goden. Zulk een beschouwing is dus puur "heidens".

Toch ligt hierin wel een beschamende opmerking voor ons opgesloten.

Houden ook wij ten opzichte van onze levensbelangen rekening met de Heere? Ach, wat leven we vaak oppervlakkig en wat kunnen we de Heere toch veelal aan Zijn plaats laten, nietwaar! Ja, ten opzichte van grote zaken, maar ook van kleine dingen, ja, wat wij vaak kleine dingen noemen.

We komen hierbij terecht bij de leer van de "Voorzienigheid Gods", waarvan onze "Heidelberger" zegt in Zondag 10 "En alsoz regeert, dat loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijs en drank, gezondheid en krankheid, rijkdom en armoede, en alle dingen, niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand ons toekomen."

Doch nu een en ander over de "kleding" bij Israël, zoals de Heere die voorschreef. En dan lezen we in Deut. 22 vs. 11:

"Gij zult geen kleed van gemengde stof aantrekken, wollen en linnen tegelijk." Dat was dus geen kleed van tweeërlei stof.

Het had deze betekenis voor Israël, dat het ongelijksoortige niet mocht worden samen-gebracht. Vandaar, dat we in dit verband ook lezen in vers 9 van Deut. 22: "Gij zult uw wijngaard niet met tweeërlei bezaaien." En in vers 10: "Gij zult niet ploegen met een os en met een ezel tegelijk."

Er lag hierin verklaard de diepe gedachte: "De Heere uw God zult gij alleen dienen."

Alzo: geen samenbundeling van het ongelijksoortige! Geen samenbundeling van: **God** wat en de mens wat; God wat en de wereld-dienst wat. Dat is dus: geen samenbundeling van een "wereldse levensbeschouwing" en een "christelijke levensstijl".

Dat verklaart de Heere heel duidelijk in Zijn Woord. Zie II Korinthe 6 de verzen 14 t/m 17. Daar lezen wij o.a.: "Trek niet een ander juk aan met de ongelovigen; want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid, en wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis? En wat samenstemming heeft Christus met belial, of wat deel heeft de gelovige met de ongelovige? Of wat samen-voeging heeft de tempel Gods met de afgoden? En wat we verder hiervan lezen in dit gedeelte. "Nieuw-Testamentisch" dus: "Geen kleed van tweeërlei stof".

Weet u wat in dit verband zo opmerkelijk is? Dat Luther zelf ook hierop heeft gewezen in zijn "Vijf en negentig stellingen", welke hij aan de deur van de Slotkapel te Wittenberg had aangebracht!

Heel de tendens van de 95 stellingen was immers dit, dat er geen samenvoeging mocht zijn van het kleed van Christus' gerechtigheid met het kleed van de eigengerechtigheid van de mens! Want in dat kleed der gerechtigheid van Christus kan de arme, schuldige zondaar vóór God alleen bestaan! Ja, alleen om dat al-bedekkende kleed van Jezus Christus gaat het. Geen "compromis" dus van én - en, zoals we lezen in onze Heidelberger: Zondag 11, vr. en antw. 30: "Want van tweeën één: Of Jezus moet geen volkomen Zaligmaker zijn, of die deze Zaligmaker met waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben, dat tot hunne zaligheid van noode is." De vervulling dus van Gods inzetting onder Israël: Geen kleed van tweeërlei stof!

O lezer(es). Hebt ge daarvan iets mogen leren in uw leven? Zoals Jozua, de hogepriester eens stond in zijn vuile klederen, als diep schuldig vóór God, maar die de rijke vrijspraak mocht ontvangen met die Goddelijke boodschap: "Doet deze vuile klederen van hem weg"; maar ook met het antwoord des Heeren aan hem: "Zie, Ik heb uw ongerechtigheid van u weggenomen en Ik zal u wisselklederen aandoen." Dies zeg Ik, zo lezen we verder: Laat hen een reine hoed op zijn hoofd zetten, wat ook geschiedde. En toen togen zij hem klederen aan; en de Engel des Heeren stond daarbij, zo lezen we.

Welnu, zo komt de Heere Zijn volk te bekleden met de klederen des heils en met de mantel der gerechtigheid en zulks door het geloof!

Dan moet satan en al de beschuldigers op de vlucht slaan!

Zo mag geleerd worden, het vuile kleed van eigengerechtigheid te verliezen en met de kerk van de oude dag in te stemmen: "Ik ben zeer vrolijk in de Heere en mijn ziel verheugt zich in God mijn Zaligmaker, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils en de mantel der gerechtigheid heeft Hij omgedaan". O heilrijke weldaad! Is u er jaloers op geworden?

Maar laat ons verder nog op enkele zaken mogen wijzen in verband met de "kleding", welke men onder Israël droeg. Enkele hoofdzaken slechts. We zullen begrijpen, dat men zich niet warm behoefde te kleden in het warme Oosterse klimaat.

De meer armeren droegen slechts een "onderkleed" of hemd.

Kunt u zich voorstellen, wat dat was voor de verloren zoon, toen hij tot zijn vader terugkeerde in die vuile lompen en met die ontroerende schuldbelijdenis en dat toen die vader hem om de hals viel met de opdracht: "Brengt hier voor het beste kleed en doet het hem aan en geeft een ring aan zijn hand en schoenen aan de voeten."

En wat was dat "beste kleed"? Wel, een schoon rood-purper kleurig "opperkleed", dat tot de enkels neerhing en dat men om de

schouders sloeg en met een knoop werd vastgemaakt, als een cape. Zulk een opperkleed droeg ook de rijke man uit de gelijkenis. We lezen ook van de "rok", die Jezus droeg en die door de krijgsknechten bij het kruis werd verloot onder elkaar. Deze rok was zonder naad, van boven af geheel geweven, zo lezen we in Johannes 19.

O, zo werd die dierbare Borg onteerd, opdat Hij voor een arm en naakt volk die kostelijke klederen des heils, die mantel der gerechtigheid verwerven kon.

We lezen ook van de "kemelsharen" kleding van Johannes de Doper. (Mattheus 3 : 4). Dat was dus ook het "opperkleed".

Verder lezen we van "wisselklederen". Het woord "wisselklederen" zegt het al. Wanneer het opperkleed wat bezweet was geworden, dan verving men dit met een schoon kleed. Vandaar dus genoemd: "wisselklederen".

Het waren dan ook weeldeartikelen, die alleen de aanzienlijken zich aanschaffen. Ook werden ze gegeven als "geschenken". We denken hierbij aan Naáman, die Gehazi twee talenten zilver en twee wisselklederen gaf, op diens bedriegelijk verzoek. Zo gaf ook Jozef zijn broeders ieder een wisselkleed en Benjamin zelfs 5 wisselklederen na zijn bekendmaking aan hen en bij hun vertrek om hun oude vader te halen naar Egypte.

Welnu, zouden we in deze "wisselklederen" ook niet een heenwijzing mogen zien naar de genoemde "klederen des heils", door Christus verworven en geschonken aan Zijn volk? Nog iets over de gordel, welke de mannen droegen over het onderkleed. Deze was van leer of van linnen gemaakt. 't Was een doek, welke in haar breedte dubbel geslagen werd, dus de vorm kreeg van een zak, soms ook met borduursel afgestikt. Zo diende deze gordel als de dubbel geslagen doek tevens ook om wat geldstukken mee te nemen, dus als een tas. We lezen in Markus 6 vs. 8: "En Hij gebod hun, dat zij niets zouden nemen tot de weg dan alleen een staf, geen male, geen brood, geen geld in de gordel." Wanneer was dit? Toen zij werden uitgezonden door Christus om Zijn Woord te brengen aan de mensen. Zie de verzen 7 t/m 13 van Markus 6. Aan de gordel kon ook een zwaard zijn verbonden. Dat vinden we in Jeremia 13: 11. Daar lezen we: "Want gelijk als een gordel kleeft aan de lendenen eens mans." Zelfs bergde men in de gordel zijn schrijfgereedschap.

Over de gordel zijn verschillende teksten aangegeven. O.a. Jesaja 22 : 21, waar we lezen: "Ik zal hem met uw gordel sterken". Dat betrof Eljakim, die in de plaats werd gesteld van de ontrouwe Sebna, de schatmeester. Verder in Jeremia 13 : 1, Jeremia 13 vs. 11 e.a.

Zo wordt van Christus gezegd in Jesaja 11 : 5: "Gerechtigheid zal de gordel Zijner lendenen zijn." En in Psalm 45 vs. 4: "Gord Uw zwaard aan de heup, o Held! Uw majesteit en Uw heerlijkheid; en rijd voorspoediglijk in Uwe heerlijkheid, op het Woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid."

Mogen we dan vragen, lezer(es): Bent u al eens als een vijand neergeveld op het slagveld van vrije genade? Maar ook door die grote Held opgericht en verbonden aan Hem en aan Zijn zalige dienst?

Dr.

H.v.L.

IN DE BEGINNE

Genesis Eén tot Drie en het Gezag van de Heilige Schrift

door Prof. Dr. Edward J. Young

19

11. De Val van de Mens - de Hoofdgedachten Herhaaldelijk wordt ook deze verklaring van Genesis drie gegeven: Het hoofdstuk stelt de ervaring van elk mens voor. Adam is elk mens, en elk mens is Adam. Om dit standpunt te verdedigen brengt men de gedachte naar voren dat het Hebreeuwse woord Adam mensheid betekent. U bent Adam, en ik ben Adam. Elk mens is Adam.

Wat kunnen we hiervan zeggen? Men zegt dat Adams ervaring onze ervaring is. Dat dit hoofdstuk ons gegeven wordt om te waarschuwen voor de valstrikken van verzoeken. We krijgen in het leven met verzoeken te doen waar we tegen moeten strijden, die we moeten weerstaan. Wanneer we over Adam lezen zullen we het tragische

beseffen van het toegeven aan verzoekingēn. Dat is, zegt men, de betekenis van deze passage.

Laat ons het hoofdstuk nader onderzoeken om te zien of deze lering werkelijk waar is. Is het waar dat Adams ervaring de ervaring van elk mens is? Nee, in het geheel niet! Adams ervaring is niet onze ervaring. Toen hij voor de verzoeking stond, was hij een onschuldig schepsel. Door aan de verzoeking toe te geven werd hij zondaar. U en ik worden geen zondaars door aan verzoeking toe te geven. Wij zijn reeds zondaars.

Wij vallen niet in een staat van zonde en ellende. Wij zijn geboren in een staat van zonde en ellende. Als gevallen schepselen geven wij toe aan verzoeken, en daardoor worden wij verhard in onze zonde. Maar wij worden niet zondaars door het toegeven aan verzoeken. Adam werd een zondaar door te zondigen. Wij zijn reeds zondaars. Adam viel door zijn daad. Wij zijn reeds gevallen. Vandaar het diepgaande verschil tussen het geval van Adam en dat van ons.

Adams ervaring is niet de ervaring van elk mens. Het was een unieke ervaring. Adam en Eva waren de enigen die deze ervaring zo meemaakten. Dus kan men niet zeggen dat Adam elk mens is, en dat zijn ervaringen onze ervaringen zijn. De zaak is veel ernstiger.

Het Enige Bericht van de Oorsprong van de

Voorts vraag ik uw aandacht voor het feit dat het derde hoofdstuk van Genesis het enige geschrift is in de wereld dat de oorsprong van de zonde en de ellende verklaart. In het Babylonische bericht van de schepping is er niets dat overeenkomt met de val. Daar zijn de goden zelf, van het begin af aan, slecht. In niet een van de documenten van de oudheid is er een bericht of verslag van de val. De geschiedenis van de val vinden we alleen in de Heilige Schrift.

Neem als misschien het beste voorbeeld dat we kunnen kiezen de **Metamorphoses** van Ovidius. Ovidius verklaart dat er een tijd was dat alles goed was. Alles ging de mens voor de wind. Er was geen ziekte. De mensen bedrogen elkaar niet. Het was een soort Utopia. God was er niet bij betrokken, maar alles ging goed voor de mens. Plotseling veranderden de dingen. Er was ziekte. Er was bedrog, enzovoort. Voor zo ver ik weet komt dit het dichtste bij het derde hoofdstuk van Genesis.

Maar Ovidius geeft geen verklaring van de verandering waarvan hij spreekt. Niets is te vergelijken met het bijbelse geschiedverhaal van de val. Nergens elders verklaart men de ware aard van de verandering die de mens onderging.

De toestand waar we ons nu in bevinden is niet een toestand waarin we slechts ongelukkig zijn, of alleen maar ziek zijn, of slechts elkaar bedriegen, enzovoort.

Deze toestand is veel ernstiger. Volgens de Bijbel zijn wij in een gevallen staat. Ons hart is zondig, we hebben een verdorven natuur. En niet alleen is ons hart verdorven, maar we zijn schuldig voor God. Tevens kunnen wij niets doen om ons zelf te verlossen. Het enige dat gedaan kan worden moet door God Zelf gedaan worden. En God heeft het gedaan. Wat de Bijbel ons leert is uniek. Met andere woorden men kan dit derde hoofdstuk zo maar niet beschouwen als één van een aantal soortgelijke berichten. Dat is het niet. Het is een uniek geschiedverhaal. Daar is niets mee te vergelijken, nergens ter wereld.

Andere scheppingsberichten raken de problemen die hier aan de orde zijn niet aan, omdat men niet heeft ingezien wat de problemen zijn. Ik herhaal het nog eens: Genesis drie is uniek. Wij blijven dit zeggen. Adams ervaring is niet de ervaring van elk mens.

Wanneer wij de Schrift nader onderzoeken in verband met de val, dan beseffen we dat dit hoofdstuk bedoeld is, om ons te vermelden wat er nu werkelijk gebeurde. Dat betekent niet dat er geen zaken of dingen zijn die een symbolische betekenis hebben. Maar deze moeten we op de juiste wijze verklaren. Bijzonderlijk in verband met de bomen van de hof. Deze hebben een symbolische betekenis, maar dat betekent niet dat het geen werkelijke bomen geweest zijn. In een zekere zin heeft Adam, als de vertegenwoordiger van het menselijk geslacht, een

bijzondere betekenis, maar dat betekent niet dat Adam er niet geweest is. De Heere Jezus citeerde het boek Genesis. Het Nieuwe Testament verwijst er naar. Het is volkomen duidelijk dat het Nieuwe Testament de geschiedenis van de val beschouwt als een gebeurtenis die werkelijk plaats vond. Dus de slang heeft gesproken. We kunnen en mogen deze geschiedenis niet behandelen als een fabel. Ik heb deze verschillende gezichtspunten slechts naar voren gebracht om ze allen in één adem te verwerpen. Ze kunnen gewoonweg niet dienen tot het juiste verstaan van het derde hoofdstuk van Genesis.

N.B. Het copyright van deze vertaling van "In the Beginning" door Prof. Dr. E.J. Young berust bij "The Banner of Truth Trust".

Rondom het doopvont

3

1. De doop: een christelijke besnijdenis

"Dewijl dan nu de Doop in de plaats der besnijdenis gekomen is, zo zal men de kinderen, als erfgenamen van het Rijk Gods en van Zijn verbond dopen".

Een bekende regel uit ons doopsformulier. Prof. Versteeg laat licht vallen op deze uitspraak door zijn uitleg van Koll. 2 : 11, 12. Wij lezen daar deze woorden: "In welke (d.i. Christus) gij ook besneden zijt met een besnijdenis die zonder handen geschiedt, in de uittrekking van het lichaam der zonden des vlees, door de besnijdenis van Christus, zijnde met Hem begraven in de doop, in welken gij ook met Hem opgewekt zijt door het geloof der werking Gods, die Hem uit de doden opgewekt heeft".

Paulus schrijft hier dus dat de ware gelovigen in Christus besneden zijn. Deze besnijdenis bestaat in het afleggen van het lichaam van het vlees. Dit afleggen van het lichaam van het vlees, een uitdrukking die ontleend is aan de Joodse besnijdenis die met handen geschiedt, ziet niet op de strijd van de gelovigen tegen de zonde, maar ziet op het feit dat in Christus - met name in Zijn sterven aan het kruis - het lichaam van het vlees voor al de zijnen radicaal heeft afgedaan. Wat hier het "lichaam van het vlees" genoemd wordt is dan ook hetzelfde als wat in Rom. 6 : 6; Ef. 4 : 22 en Koll. 3 : 9 "de oude mens" en in Rom. 7 : 24 "het lichaam van de dood" genoemd wordt.

Het gaat bij al deze uitdrukkingen om de oude onverloste bestaanswijze buiten Christus. Aan die bestaanswijze heeft Christus door Zijn sterven aan het kruis een eind gemaakt.

Dat is de betekenis van het "in Christus besneden zijn". In Zijn kruisdood is ook hun "oude mens" gestorven.

In Koll. 2 : 11 wordt vervolgens gezegd dat het "besneden zijn in Christus" een besneden zijn is "in de besnijdenis van Christus". In de Statenvertaling staat "door de besnijdenis van Christus". De uitdrukking "besnijdenis van Christus" is volgens prof. Versteeg een omschrijving van de doop. Voor Paulus is de doop dus een "Christusbesnijdenis" of "christelijke besnijdenis".

Door deze omschrijving van de doop als "christelijke besnijdenis", komen we m.i. in de richting van de uitspraak van ons Doopsformulier, dat de doop in de plaats der besnijdenis is gekomen. Beiden, belijdenis en doop, stellen in relatie met de kruisdood van Christus waarin de "oude mens" heeft afgedaan. "Het heilsgebeuren in Christus bepaalt de besnijdenis in een teruggaande lijn en de doop in een voortgaande lijn".

2. Geen doopsautomatisme

Een waardevolle gedachte in het artikel van prof. Versteeg is dat door de doop de vergeving der zonde niet automatisch wordt verleend.

In zijn uitleg van Hand. 2 : 38 wijst hij erop dat de doop plaatsvindt "tot" vergeving der zonden. "In het voorzetsel 'tot' - in de woorden 'tot vergeving van de zonden' - is iets van een richting aangegeven. De doop stelt in relatie met de vergeving van de zonden, doordat in de doop de vergeving van de zonden afgebeeld en toegezegd wordt. In de context van Hand. 2 : 38 wordt ook de bekering genoemd. Het delen in de vergeving van de zonden is nooit mogelijk buiten de bekering om. Daardoor is bij voorbaat alle

automatisme en alle magie bij de doop uitgesloten".

In zijn bespreking van de doop van de Samaritanen in Hand. 8 schrijft hij: "De doop wil beleefd worden, in het kader van geloof en bekering. Waar geloof en bekering gemist worden, kan een beroep op het gedoopt zijn niets uitrichten".

In I Kor. 10 schrijft Paulus scherp tegen degenen die als "gearriveerde gelovigen" het rechte zicht op de sacramenten, doop en avondmaal verloren hadden. "Omdat ze meenden het einddoel van het geloofsleven al bereikt te hebben, konden ze de hoop en het avondmaal ook niet zien als sacramenten die gegeven zijn tot versterking in de strijd van het leven. Ze meenden immers de strijd al te boven te zijn. Doop en avondmaal werden opgevat als magische garanties voor het heil". Een uiterste toespitsing van de doop als een automatisch werkend heilmiddel vinden we op de achtergrond van I Kor. 15.

In I Kor. 15 : 29 wordt door Paulus gesproken over "de doop voor de doden".

De verklaring die de schrijver van deze woorden geeft is opmerkelijk. "Het gaat om een heel specifieke manier van dopen die in de kring van de dwaalleraars en mogelijk ook in de kring van een deel van de gemeente van Korinthe plaatsvond. Daarbij heeft het in het Grieks gebruikte voorzetsel zowel de betekenis 'voor', 'ten behoeve van' als 'in plaats van'. De doden die zelf niet meer de doop konden ondergaan, werden vertegenwoordigd door bepaalde gelovigen. Die gelovigen ontvingen de doop in de plaats van de overledenen. De doop waarop Paulus in I Kor. 15 : 29 doelt is dus een vicariaatsdoop." (doop die men in de plaats van en ten bate van een ander ondergaat vdM).

Prof. Versteeg denkt hierbij aan catechumenen die overleden waren, voordat de belijdenis van het geloof plaatsvond. "Daardoor kon ook de doop aan henzelf niet meer bediend worden. Plaatsvervangend ontvingen daarom anderen in de gemeente voor hen de doop."

Inderdaad een dwaze praktijk. De doop is hier een automatisch werkend heilmiddel geworden, ten gunste van reeds overleden christenen, over wie in werkelijkheid reeds Gods oordeel is voltrokken. Dat deze praktijken niet tot de onmogelijkheden gerekend moeten worden blijkt wel uit de nog steeds voortdurende Roomse praktijk van het gebed voor de overledenen.

3. Volwassendoop - kinderdoop

"Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn zal zalig worden": woorden van Jezus Zelf, gesproken tot Zijn discipelen voor Zijn afscheid van deze aarde. Woorden waarop de voorstanders van de volwassendoop (tegelijk vaak tegenstanders van de kinderdoop) zich nogal eens beroepen.

Hebben ze gelijk? Eerst geloven, dan pas gedoopt worden? Het lijkt erop, maar meer dan schijn is het niet.

De voorstanders van de volwassendoop zien de doop als het Goddelijke antwoord op het menselijke geloof. Doop wordt dan gezien als een middel waardoor we van ons geloof verzekerd worden.

Prof. Versteeg laat in zijn bespreking van Mark. 16 : 16 duidelijk uitkomen dat het hier niet gaat om een tijdsvolgorde: eerst geloven en dan pas gedoopt worden.

Beiden, geloof en doop, hebben betrekking op de prediking van het Evangelie, die Jezus in Mark. 16 : 15 aan Zijn discipelen heeft opgedragen: "Predikt het Evangelie aan alle creaturen". En dan volgen onmiddellijk hierop de woorden: "Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden".

Zowel het geloof als de doop hebben betrekking op de prediking van het Evangelie. "Het gaat niet om de onderlinge afhankelijkheid van geloof en doop maar om de gezamenlijke afhankelijkheid van geloof en doop van de prediking van het Evangelie. Het geloof is de aanvaarding van de kant van de mens van de prediking van het Evangelie. De doop is de bevestiging van de kant van God van die prediking."

"Maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden".

In deze uitspraak, de keerzijde van Mark. 16 : 16A, wordt over de doop gezweven. Hier wordt alleen het geloof genoemd als afwezig zijnde.

Hieruit kunnen we concluderen "dat de doop niet op één lijn met het geloof gesteld mag

worden als middel om het heil te ontvangen". Ook iets om over na te denken.

ds. L. W. van der Meij.

Generale Synode A.D. 1983

3.

Nogmaals het kerkelijk lied

In het vorige artikel heb ik weergegeven hoe de gang van zaken ter Synode is geweest bij de bespreking van de zaak van het kerkelijk lied. We hebben gezien op welk besluit de bespreking tenslotte is uitgelopen. Het belang van dit besluit maakt het gewenst, dat de tekst ervan in zijn geheel wordt afgedrukt. Dat geeft u tevens gelegenheid om te constateren hoe alle argumenten in dit besluit verwerkt werden.

Het besluit luidt als volgt:

"De Generale Synode, kennis genomen hebbend van het rapport van deputaten voor het onderzoek naar het kerkelijk lied;

constaterende

1. dat deputaten rapporteren, dat uit de reacties uit de kerken blijkt dat de nodige eenparigheid om tot het vrijgeven van een eigen bundel schriftgetrouwe liederen te komen, ontbreekt;

2. dat het feit, dat twee Particuliere Synodi een instructie indienden met de strekking te blijven bij de huidige redactie van art. 69 K.O., eveneens te kennen geeft dat er geen eenparigheid in de kerken bestaat ten aanzien van het overgaan tot het zingen van schriftgetrouwe liederen naast de psalmen en berijmde Schriftgedeelten;

overwegende

1. dat het naar de Schrift de roeping der kerk is om de eenheid, ook in het kerkverband, te bewaren (1 Cor. 4 : 17; 11 : 2, 16; 14 : 33), zeker ook in zaken de liturgie betreffende (Rom. 15 : 6; 1 Cor. 1 : 10);

2. dat het besluit van de Generale Synode van 1980 "dat de Heilige Schrift het zingen van liederen die niet rechtstreeks berijmde Schriftgedeelten zijn, niet verbiedt" verschillend wordt getaxeerd, maar dat deze Synode ook uitsprak dat het toch ook eis van Gods Woord is om in het licht van de uitspraken der kerk grote voorzichtigheid te betrachten, en daarom het nemen van een definitieve beslissing in belangrijke mate afhankelijk stelde van de eenheid der kerken;

3. dat de Generale Synode van 1974 dringend opriep om alles te doen om de eenheid van de kerken te bevorderen en alle symptomen van verwijdering tegen te gaan en weg te nemen. (Acta G.S. 1974, art. 196);

van oordeel

1. dat het "niet verbieden" niet per consequentie inhoudt, dat het naar de Schrift is om het wel te doen;

2. dat de beslissing om iets dat niet verboden wordt, toch niet in te voeren, naar eis van de Schrift mede bepaald wordt door de verantwoordelijkheid voor het geheel der kerken;

3. dat een dergelijke beslissing, in verantwoordelijkheid tegenover het Woord van God, ten aanzien van een bestaande kerkelijke bepaling genomen, niet gezien kan en mag worden als een aantasting van de vrijheid der kerken;

voorts van oordeel

1. dat het gebruik maken van de bundel, die door deputaten is samengesteld, de eenheid der kerken niet zal bevorderen, maar de verwijdering zal vergroten, hetgeen met bovenstaande overwegingen in strijd moet worden geacht;

2. dat door de Generale Synode van 1980 de mogelijkheid is opgehouden om tot een zodanige beslissing te komen, dat de kerken blijven bij het standpunt dat in de eredienst die liederen gezongen zullen worden, die berijmingen zijn van oud- en nieuwtestamentische Schriftgedeelten (Acta G.S. 1980, pag. 208/209);

3. dat de daarbij genoemde argumenten a-e van grote betekenis zijn, namelijk:

a. de Heilige Schrift verplicht ons niet tot het nemen van een andere beslissing;

b. dit standpunt sluit het meest aan bij wat door de kerken, in wier traditie wij staan, in het verleden is bepaald;

c. de Psalmen zijn voor de nieuwtestamentische gemeente van

onvervangbare waarde; zij bezingen in profetische taal het heilshandelen Gods in Christus; d. aan de roeping tot het bewaren van het Woord van God wordt zo op de meest strikte wijze gestalte gegeven;

- e. zo worden in ieder geval niet via het zingen van liederen die geen berijmde Schriftgedeelten zijn, dwalingen verbreid;
4. dat op grond van het rapport van deputaten voor het onderzoek naar het kerkelijk lied, uitgebracht aan de Generale Synode van 1980, gezegd kan worden, dat, wanneer de gemeente de oudtestamentische Psalmen zingt, zij ook daarin bezingt het volle heil van God in Christus, in Wie immers ook de Psalmen hun vervulling hebben gevonden, en daarmee ook de nieuwtestamentische heilsopenbaring niet wordt veronachtzaamd;
5. dat wat in de eredienst gezongen wordt kerkordelijk is geregeld, waaruit het grote belang van deze taak blijkt, en dat de Generale Synodi in het verleden een en andermaal hebben uitgesproken te blijven bij het bepaalde in art. 69 K.O., waardoor het belang van deze zaak opnieuw is onderstreept;
6. dat het betrachten van de eenheid, in liefde en waarheid, de bereidheid behoort mee te brengen om van zaken, die op zichzelf met Gods Woord niet in strijd geacht behoeven te worden, geen gebruik te maken;
7. dat de kerken naar kerkelijke stijl en christelijke inzet zich zullen houden aan wat bij gemeenschappelijk akkoord is en wordt bepaald:

besluit

1. deputaten hartelijk dank te zeggen voor hun omvangrijke en moeitevolle arbeid en uit te spreken dat door deze arbeid voldaan is aan de opdracht van de Generale Synode van 1980 (Acta, art. 156);
2. te blijven bij het bepaalde in art. 69 K.O.: "In de eredienst zullen de 150 Psalmen gezongen worden, alsmede berijmde Schriftgedeelten, door de Synode vast te stellen";
3. opnieuw deputaten te benoemen met de opdracht om in overeenstemming met het bepaalde in art. 69 K.O. te zoeken naar een uitbreiding van het aantal door de G.S. vast te stellen berijmde Schriftgedeelten, waarbij onder "berijmd Schriftgedeelte" dient te worden verstaan wat de G.S. 1980 (Acta, art. 145) heeft uitgesproken: een bewerking in liedvorm van een aaneengesloten passage uit de Heilige Schrift, waarin de oorspronkelijke tekst getrouw gevolgd wordt".

U ziet het, dat in de formulering plaats gegeven is aan allerlei argumenten, die tenslotte gezamenlijk leidden tot de uitspraak: geen gezangen! We sluiten hiermee de bespreking van dit punt af. Maar het ziet er niet naar uit, dat de discussie over dit onderwerp in de kerken tot een afsluiting gekomen is. . . . Jammer!

Een onderwerp van geheel andere aard is dat van de Crematie.

De Synode hield zich ook met deze zaak bezig en deed daarover een uitspraak. Hiermee kom ik dan op het terrein van de ethische onderwerpen, die op de agenda van de Synode stonden en waar direct of indirect aandacht is geschonken. Ik noem er drie en bespreek ze in de volgorde waarin ik ze hier noem: Crematie, Moderne bewapening en Homofilie.

Crematie

Via de Particuliere Synode van het Zuiden was door de Classis Rotterdam een instructie ingediend bij de Generale Synode, waarbij de Synode gevraagd werd een uitspraak te doen inzake crematie. In de instructie werd geconstateerd dat in de huidige samenleving het hoe langer hoe meer praktijk wordt om de doden te cremen in plaats van te begraven. Maar, zo stelde de instructie, de Heilige Schrift leert dat begraven de christelijke vorm van lijkbezorging is en dat de Heere ook zeggenschap heeft over ons lichaam. Daarom werd de Synode gevraagd uit te spreken, dat de kerkeraden er op hebben toe te zien, dat de begrafenis als wijze van lijkbezorging in de christelijke gemeente gehandhaafd blijft, en dat zij, waar nodig, de overheid zullen aansporen haar onderdanen gelegenheid te blijven geven hun doden aldus te bezorgen.

Dat dergelijke zaken op een Synode dienen, bewijst wel in wat voor tijd we kerk zijn. Een tijd, waarin de normen van Gods Woord hoe langer hoe meer worden losgelaten. Een tijd, waarin secularisatie aan de orde van de dag is. En deze dingen houden bij de kerkdeur geen halt. Integendeel, ook kerkmensen worden met de gedachten, die in de wereld uitgedragen worden, in aanraking gebracht en er zijn er die door die gedachten meer en meer beïnvloed worden. Zodoende zien we het gebeuren, dat het denkpatroon van sommigen langzamerhand begint te veranderen. Zaken als crematie e.d., die vroeger zonder veel discussie werden afgewezen, worden nu meer en meer overwogen. Is het wel zo verkeerd? Is het wel zo tegen de Schrift? Moet de mens hier niet worden vrijgelaten? Mogen we hier wel voor schrijven?

In het licht van deze ontwikkelingen is het goed als een Synode zich niet alleen met deze en dergelijke zaken bezig houdt, maar er ook duidelijk uitspraken over doet. En dat is inzake de crematie gedaan. Het bevreemdt mij dan ook, dat de dagbladpers aan deze beslissing, die m.i. van groot belang is, hoegenaamd geen aandacht heeft geschonken.

Ik zal niet uitvoerig de discussie ter Synode over deze instructie verslaan. Evenmin zal ik op alle argumenten, die de Classis Rotterdam in haar toelichting bij de instructie gebruikte en die de P.S. van het Zuiden overnam, ingaan.

Een enkele opmerking wil ik maken. In de toelichting vinden we een uitvoerig argumentatie dat de Bijbel geen plaats inruimt voor crematie. Crematie was wel bekend in de bijbelse tijden, maar als een noodmaatregel alleen, of als een toegevoegde straf, als een oordeel. De doden werden begraven en vaak is de Bijbel zeer uitvoerig bij de vermelding van begrafenis, b.v. in Gen. 23 en Gen. 50.

Een belangrijk argument in de toelichting is ontleend aan de begrafenis van de Heere Jezus.

Aangetoond wordt, dat vanuit de begrafenis van Christus in de christelijke gemeente de begrafenis de christelijke vorm van lijkbezorging meer en meer werd en dat overal, waar het christendom kwam, de bij de heidenen in gebruik zijnde crematie langzaam maar zeker verdween en voor de begrafenis plaats maakte. Nu we crematie zien terugkeren, ligt de conclusie voor de hand, dat heidense gewoonten de christelijke van hun plaats dringen.

In de discussie ter Synode werd de vraag gesteld of we in de kerken nu inderdaad al zo duidelijk met deze zaak in aanraking komen. Sommige afgevaardigden betwijfelden dit sterk. Anderen stelden, dat het wel degelijk ook in kerkelijke kringen voorkomt. En zeker ligt het in de lijn der verwachting, dat we er in de toekomst meer en meer mee te maken zullen krijgen. Daarom is het zaak, dat de Synode, deze dingen voorziende, er nu reeds zich over uitspreekt.

Er waren ook afgevaardigden die er moeite mee hadden zich zo stellig uit te spreken, dat crematie de christelijke vorm van lijkbezorging is. Is dat niet te absoluut gesproken? Moeten we hier niet wat meer voorzichtig zijn? Daartegenover werd door anderen met nadruk betoogd, dat de Bijbel geen andere conclusie toelaat.

Nadat er naast het commissievoorstel ook nog een voorstel uit de vergadering gekomen was en nadat dit alles nader bekeken was, werd door de Synode het volgende voorstel aangenomen:

"De Generale Synode, constaterende dat in onze samenleving, uit welke overwegingen en onder invloed van welke maatschappelijke stimulansen dan ook, naast het begraven steeds sterker de praktijk van crematie opkomt; dat de keuze voor deze laatste manier van lijkbezorging ook onder christenen steeds meer ingang vindt; overtuigd dat geen enkele wijze van lijkbezorging voor de almachtige God een belemmering is, gestorvenen op de dag der opstanding uit de doden op te wekken;

voorts van oordeel

1. dat het geheel in overeenstemming met de

in de Heilige Schrift gevolgde praktijk is om doden te begraven, temeer daar blijkens de boodschap van de Heilige Schrift de Heere Jezus Christus Zelf ons in begrafenis en opstanding uit de doden is voorgegaan;

2. dat er geen argumenten, overwegingen of redenen aanwijsbaar zijn, die ertoe zouden dwingen om van de gewoonte van begraven af te wijken;
3. dat voor een ieder in de persoonlijke beslissing ten dezen het besef bepalend zal moeten zijn, dat de Heere ook over ons gestorven lichaam zeggenschap heeft;

s p r e e k t u i t

dat de kerken worden opgewekt de leden der gemeente in prediking en pastoraat aan te sporen, blijvend te kiezen voor het begraven, als zijnde die vorm van lijkbezorging die in overeenstemming is met de aanwijzingen die de Heilige Schrift hieromtrent bevat".

Ik meen, dat we met dit besluit gelukkig kunnen zijn. Het zegt duidelijk wat naar de Schrift is. Het geeft niet toe aan de geest van secularisatie, waardoor christelijke normen en waarden verdwijnen.

Zeker, ik ben me ervan bewust, dat het alleen maar vasthouden aan bepaalde vormen voor God geen waarde heeft. Als we tégen cremen zijn en vóór begraven en daarmee uit, dan betekent dat niets. We kunnen naar de vorm heel precies zijn, maar als ons hart zich verre van de Heere houdt, wat zal het ons dan baten?

Daarom moet het ons niet maar gaan om begraven als een bepaalde vorm van lijkbezorging. Waar het ons om moet gaan is dat we het geloof mogen bezitten, dat over dood en graf mag heen zien op de opstanding en het eeuwige leven; het geloof, waarin Jacob gestorven is en Jozef en vele anderen, wier sterfbedden ons in de Schrift beschreven worden. Waar het ons om moet gaan, is dat we van dat geloof ook in de begrafenis getuigenis mogen geven. Het geloof, dat wat gezaaid wordt in oneer, opgewekt zal worden in heerlijkheid. En dat om de verdienste van de gestorven, begraven en opgewekte Zaligmaker!

Om dat geloof dient het te gaan. En intussen zijn we dankbaar voor het besluit van de G.S. inzake crematie.

P. den Butter.

De vrouw in het Ambt?

Onder deze titel staat in "De Reformatie" van 15 oktober j.l. een artikel van de hand van W.G.d.V. Het is wat lang om het in z'n geheel hier over te nemen. Het is belangrijk genoeg om er de aandacht op te vestigen, ook al omdat het mede geschreven is naar aanleiding van het boek 'Vrouwen in de dienst', geschreven door de 'studiegroep van Chr. Ger. theologen te Utrecht'.

De schrijver wijst op wat Prof. Versteeg als aftredend rector heeft gezegd: 'als vrouwen het essentiële, de genadegave, van Christus kregen, dan is principieel de weg naar het bijkomende, de ambten, voor hen open'.

Na een duidelijk betoog zegt d.V., dat de brochure van de Utrechtse theologen en de rectoraatsrede van Prof. Versteeg terecht reden tot bezorgdheid geven. Wat de schrijver van het artikel verder zegt willen we in z'n geheel overnemen. Hij schrijft als volgt:

Charisma en ambt

De Utrechtse studiegroep wil Gods Woord 'goed, eerlijk en naar eer en geweten' beluisteren. Er worden inderdaad voortreffelijke dingen gezegd, als het gaat over de verhouding man en vrouw, zoals 'van den beginne' bedoeld en in Gods Woord nader uitgewerkt.

Maar de wissel gaat óm, zo gauw de relatie vrouw-ambt in het gezichtsveld komt. Dan blijkt men n.l. een bepaalde theorie uit te werken die al tientallen jaren in Schriftkritische kringen werd voorgestaan. Een opvatting die bijv. verdedigd werd door H. von Camphausen in zijn boek 'Kerkelijk ambt en geestelijke volmacht in de eerste drie eeuwen'. Hij stelt het ambt als een menselijke, 'gestolde' regeling tegenover het 'charisma' als rechtstreekse gave van de Geest. Zo willen deze Utrechtse theologen nadruk leggen op het 'charisma', de genadegave van de Heilige Geest, en doen wat terughoudend over het ambt als 'geordend instituut'. Hun redenering is duidelijk: Aan de vrouwen werd in de jonge christelijke

kerk de 'genadegave' van o.m. gebed en profetie gegeven - het gaat daar om de 'dienst' - en later is het geordend ambt er wel bijgekomen, maar dit kan het 'charisma' van de dienst niet wegdrücken. Er is volgens hen geen principiële verschil tussen welke dienst dan ook: 'Niet tussen de diensten naar hun aard (bijvoorbeeld: geordend/niet-geordend) en niet tussen de diensten naar hun vervulling (bijvoorbeeld: mannen/vrouwen)'.

Conclusie: het is een onevangelische situatie, wanneer men aan vrouwen de ambten (de geordende diensten) ontzegt. Precies zo redeneert prof. Versteeg: De vrouwen hebben de essentiële verkregen - de genadegaven - dan is principiële de weg naar het *bijkomstige* - het ambt - voor hen open!

Een dwaalspoor

Al in 1966, in zijn boek *Paulus*, heeft dr. Herman Ridderbos erop gewezen die wie een tegenstelling tussen het institutionele ambt en het charismatische wil zoeken, zich op een *dwaalspoor* bevindt. Immers, het geordende ambt van apostel is van meetaf ook een *charisma*. De Schriftkritiek suggereert een soort evolutie van het vrije Geesteswerk náar het geordende ambt - en dan eigenlijk als een *achteruitgang*. Maar Ridderbos wijst erop dat van meetaf het 'geordend ambt' er was. Naast het 'charisma' van het besturen, dat 1 Kor. 12 : 28 noemt, zijn er ook de 'leiders' van de gemeente, aan wie gehoorzaamheid verschuldigd is, Rom. 12 : 8. (bl. 496, 497). In *dezelfde* tijd dat Efeze spreekt over de 'gaven' van Christus' hemelvaart: apostelen, profeten, herders en leraars' (Ef. 4 : 11), is er ook al sprake van het 'geordend ambt', want Paulus en Timotheüs groeten 'de opzieners en diakenen' te Filippi (Fil. 1 : 1). Ridderbos concludeert dan ook terecht dat *het ambt zelf* evengoed een *charisma* is. En wij voegen eraan toe: een *blijvend* charisma, terwijl andere 'charismatische gaven' - die bij de 'start' van de christelijke kerk horen - langzaam verdwijnen.

Wanneer al deze 'charisma's' inderdaad tot het *essentiële* behoren en 'het ambt' tot het *bijkomstige*, dan zou op het standpunt van Versteeg en de Utrechtse theologen vandaag *nóg* 'geprofeteerd' moeten worden: *aparte* openbaringen rechtstreeks door de Heilige Geest; dan zouden er *nóg* zieken op het gebed moeten genezen; dan zou *nóg* in tongen moeten worden gesproken en dan zouden *nóg* doden dienen te worden opgewekt - allemaal charisma's van de *begintijd*. De gedachtengang die op deze wijze wil komen tot de vrouw in het ambt niet alleen samen met een *kritische* kijk op de Schrift - waarin allerlei 'lagen' zouden bestaan - maar ook met een *biblicistisch* denken, dat in de z.g. 'volle evangelie'-gemeenten te vinden is. Schriftkritiek en *biblicisme* gaan hier hand in hand.

Geen losse teksten

Nu worden tégen de voorstanders van de vrouw in het ambt allerlei teksten aangevoerd, zoals het 'zwijgen' van de vrouw in de gemeente, het 'onderdanig' zijn aan de man, het niet mogen 'onderrichten' door uw vrouw en haar niet 'gezag' hebben over de man.

Maar veel van deze teksten zijn zeer omstreden wat de *uitleg* betreft. We kunnen dat nu niet uitwerken in één artikel, maar we wijzen ter illustratie op een 'kern tekst' als 1 Timotheüs 2 : 12, waar Paulus zegt: 'Maar ik sta niet toe, dat een vrouw onderricht geeft of gezag over de man heeft: zij moet zich rustig houden'.

De een zegt: het gaat hier om de *getrouwde* vrouw, die zich niet vóór haar man mag dringen. De ander: het is een *liturgisch* voorschrift voor *alle* vrouwen. De een zegt: onderricht geven betekent 'het onderzoeken van twisten en die beslechten en zo bepaalde beslissingen nemen, vooral op ethisch vlak' (de Utrechtse theologen). De ander: het is ambtelijk en met gezag onderwijzen dat alleen aan de ambtsdragers toekomt (K.H. Rengstorff in Kittel, *Wrtb zum NT*, 2, S. 150). De een ziet het 'gezag hebben' als aanduiding van het regeerambt van ouderling, de ander als een 'de baas willen spelen over eigen man'. En de Utrechtse theologen gaan *nóg* weer een andere kant uit: 'Het zijn de jonge, onervaren, door dwaalleraren beïnvloede vrouwen, aan wie de wacht wordt aangezegd'.

En zo kunnen we dóórgaan. Ik zeg niet dat deze en andere Schriftplaatsen geen duidelijke

lijk licht over deze zaak kunnen werpen, maar dán pas als men het *gehéél* van Gods Woord in rekening brengt. Het is eigenlijk precies zo als bij de vragen rondom de kinderdoop en van wie tot het avondmaal mogen komen. Pas uit het *gehéél* van Gods Openbaring, ook in haar heilshistorische voortgang, kan over deze en dergelijke zaken goed gesproken worden. Dat geldt met name ook inzake de vraag of aan de vrouw het bijzonder ambt toekomt.

Het geheel van Gods Woord

In het OT bleef het ambt van de priester beperkt tot de *mannen*.

Christus stelde twaalf *apostelen* aan, hoewel vrouwen zijn 'getuigen' waren bij de opstanding en Hij zich door vrouwen liet helpen en dienen.

In de jonge christelijke kerk werden *oudsten* en *diakenen* aangesteld. En de vereisten voor beide groepen worden duidelijk op de mannen toegespitst in 1 Tim. 3 en Titus 1. Van plaats tot plaats werden dan ook 'ouderlingen' aangesteld. Wel is er sprake van vrouwen, die 'dienen' - hetzelfde woord als 'diaken' -, maar het is nog altijd de vraag of hiermee een *gevestigd* ambt, of veeleer een soort 'zusterhulp' werd aangeduid, min of meer vast omschreven.

We kunnen al deze dingen hier slechts even aanduiden. Maar het blijft veelzeggend dat tot in het laatste bijbelboek, de Openbaring aan Johannes, toe er sprake is van '*oudsten*' - mannelijk - als het gaat om de ambtsdragers en representanten van de kerk van Oud en Nieuw Testament (Openb. 4). Daar zullen we maar niets aan moeten *toevoegen*, willen we de plagen en straffen niet over ons zien komen, waar Openb. 22 : 18 van spreekt. Het is dan ook opvallend dat juist volkskerken, zonder tuchttoefening en mét Schriftkritiek, vrouwen tot de ambten hebben toegelaten. En in dezelfde mate liep het kerkelijk leven terug en nam de onkerkelijkheid toe.

Wie tegen de koers van de kerk van alle eeuwen in vrouwen toegang wil geven tot alle bijzondere ambten, moet zelf de *bewijslast* dragen dat dit noodzakelijke *reformatie* is. Tot nu toe leert in elk geval de praktijk dat dit openstellen van de ambten voor de vrouw alleen maar met *deformatie* is gepaard gegaan. En gronden, ontleend aan Schriftkritiek en *biblicisme*, kunnen ons niet overtuigen.

Gehoorzaamt uw voorgangers

Een opmerkelijk *manco* in de door ons besproken brochure is dat over het *gezag* van de ambtsdragers niet of nauwelijks gesproken wordt. In elk geval wordt niet naar de Schriftplaatsen verwezen, die daar *duidelijk* op wijzen. We zullen ze niet alle noemen, want een enkele signalering is al voldoende. Paulus zegt tot de ouderlingen van Efeze, dat de Heilige Geest hen tot opzieners gesteld heeft, om de gemeente Gods te weiden (Hand. 20 : 28).

In 1 Tim. 3 : 4 wordt gezegd dat een opziener zijn eigen huis goed moet kunnen besturen; hoe zou hij anders voor de gemeente Gods kunnen zorgen?

De ouderlingen moeten leiding geven (1 Tim. 5 : 17). Ze zijn beheerders van het huis Gods (1 Titus 1 : 7).

De gemeente wordt opgeroepen haar voorgangers te gehoorzamen, ja zich aan hen te onderwerpen, omdat zij waken over hun zielen en rekenschap moeten afleggen (Hebr. 13 : 17).

Is dat iets *bijkomstigs*, zoals prof. Versteeg beweert? Het lijkt er niet op.

Vaak wordt de onwaarheid gevonden in wat *niet gezegd* wordt. Welnu, naast andere doorslaggevende bezwaren, tekenen we ook dit bezwaar aan dat de Utrechtse theologen over de Schriftplaatsen die het *eigen* gezag en de *speciale* verantwoordelijkheid van de bijzondere ambtsdragers onderstrepen, zonder meer *zwijgen*!

Tot zover het artikel. Het doet goed zulke taal in "De Reformatie" te lezen. Er dreigen hier gevaren. Het blijkt dat men de vrouw wel eens, zelfs zonder dat zij in het ambt staat met ambtelijke arbeid belast, b.v. met het geven van catechetisch onderwijs aan de jeugd van de gemeente. Dat onderwijs heeft duidelijk een ambtelijk karakter. Daarom moet het door een ambtsdrager gegeven worden en kan het dus ook niet worden opgedragen aan een man, die geen ambtsdrager is.

B.

Een Droom van Frederik de Wijze

In een oktobernacht van het jaar 1517, had, naar het verhaal wil, keurvorst Frederik de Wijze van Saksen in zijn paleis te Schweinitz, niet ver van Wittenberg, een droom. Driemaal herhaalde zich het gezicht, wat gold als een aanwijzing dat zulk een droom geen bedrog was. Maar laten we de vorst zelf aan het woord.

"Ik droomde, dat de Almachtige mij een monnik zond, die een echte zoon was van de apostel Petrus. Hij was naar Gods bevel van al de heiligen vergezeld, die van Hem getuigenis gaven, en mij verzekerden dat hij niet met enig bedrieglijk oogmerk was gekomen, maar dat alles wat hij doen zou, in overstemming was met de wil van God. Zij vroegen mijn genadige vergunning, om hem iets te laten schrijven op de deuren der hofkapel te Wittenberg, hetwelk ik door mijn kanselier toestond. Nu begaf de monnik zich derwaarts en begon te schrijven, en de letters waren zo groot, dat ik uit Schweinitz kon lezen wat hij schreef. De pen welke hij gebruikte, was zo lang dat de veer er van reikte tot aan Rome, waar zij door de oren ging van een leeuw die daar lag, en de driedubbele kroon deed schudden op 's pausen hoofd. Al de kardinalen en vorsten snelden haastig toe en trachtten die kroon te steunen. Ik strekte mijn arm uit . . . op dat ogenblik ontwaakte ik, met opgeheven arm, zeer ontroerd en toornig op die monnik die zijn pen niet beter besturen kon. Ik herstelde mij nu weder enigszins . . . het was maar een droom.

Ik was echter nog half in slaap en sloot de ogen weder. Daar begon de droom opnieuw. De leeuw, die nog altijd gekweld werd door de pen, begon uit alle macht te brullen, totdat de gehele stad Rome en al de stenden van het Heilige Roomse Rijk toesnelden om te vernemen wat er gebeurd was. De paus riep onze hulp in om de monnik tegen te staan en wendde zich daarbij in het bijzonder tot mij, omdat de monnik in mijn staten zich ophield. Hier werd ik weder wakker, bad het Onze Vader, bad God dat Hij de heilige vader te Rome beschermen mocht, en sliep andermaal in.

Toen droomde ik, dat al de vorsten van het keizerrijk, en wij almede, naar Rome spoedden, en de een na de ander poogden de pen in stukken te breken, maar hoe meer moeite wij deden, hoe sterker de pen werd. Zij maakte een gekraak alsof zij van ijzer ware geweest, en wij gaven de zaak ten laatste op, als hopeloos. Op eenmaal hoorde ik een luide schreeuw . . . er was een gehele zwerm andere pennen voortgekomen uit de lange pen van de monnik. Ik ontwaakte toen voor de derde maal, en nu was het dag."

Wie de geschiedenis van Luther kent, weet dat deze voorspellende droom in vervulling is gegaan. Maar wat betekent die geheimzinnige pen die de oren van de leeuw te Rome doorboort en waaruit op wonderbaarlijke wijze een massa andere pennen te voorschijn komen? Dat is de pen, waarmee hij zijn stellingen schreef die op de deuren van de hofkapel te Wittenberg, dat is de pen waarmee hij in een stroom van geschriften nadien de dwaalleer van Rome bestreed, dat is de pen waarmee hij vier jaar later zijn levenswerk begon: het volk de toegang tot de Schrift te heropenen. Zoals men weet, heeft een aantal vermomde ruiters in opdracht van Frederik de Wijze van Saksen Luther na de rijksdag van Worms op zijn terugreis naar Wittenberg op gewelddadige wijze ontvoerd en gebracht naar de Wartburg, niet met de bedoeling hem in gevangenschap te houden, maar hem in bescherming te nemen tegen mogelijke aanslagen van zijn vijanden. Op verzoek van zijn ontvoerders, die wilden voorkomen dat hij herkend zou worden, verwisselde hij daar de monnikpij voor de kleding van de krijgsman en gespte hij zich een zwaard om. Dit was niet het wapen, dat hij heeft gehanteerd in zijn strijd tegen Rome. Scherper dan dit wapen was het zwaard des Geestes, Gods Woord, dat hij met behulp van de pen die in dit tijdelijk verblijf voor hem gereed lag, in de taal van het volk overbracht. In onze verbeelding zien we jonker George, zoals hij door de mensen in de buurt genoemd werd, in zijn studeercel bezig. Vóór zich heeft hij een exemplaar van het Griekse Nieuwe Testament uit de uitgave van Erasmus. Zo nu en dan tuurt hij, de pen in de hand, door het smalle venster naar buiten, zijn blik dwaalt over de hoge kruinen

van het Thüringer woud. Dan zoekt hij naar het juiste woord en de passende zinswending, dan spant hij zich met al de kracht van ziel en geest in het vaak weerbarstige Grieks om te smeden in vloeiend Duits. En wanneer het werk niet vlotten wil, legt hij de pen neer, hij buigt de knieën en smeekt God hem bij te staan. Gesterkt door het gebed gaat hij verder met zijn arbeid. Zo vloeit uit zijn pen in kristalhelder Duits de bijbel in de taal van het volk, een werk dat de bewering van Rome dat de bijbel een duister boek zou zijn, logenstruift. Nu ook begint hij te begrijpen, waarom hij een tijdlang afgezonderd van de buitenwereld moet leven. Het is Gods wil dat hij hier vertoeft, in de eenzaamheid van de Wartburg. De stilte van de binnenkamer is nodig om aandachtig te kunnen luisteren naar Gods stem. Overal elders zouden vriend of vijand beslag op hem gelegd hebben; hier kan hij zich wijden aan dat wat hij van nu af zijn levenstaak weet: Gods Woord te laten klinken in zijn moedertaal. "O, dat dit ene boek bestond in elke taal; dat het in ieders hand, voor de ogen en oren en in de harten van alle mensen gevonden werd!" Dat is de bede die uit zijn ziel opstijgt. Dat boek gaat verre uit boven alle menselijke leer; het is de vaste rotsgrond van zijn geloof.

Overgenomen uit "De Hervorming en de Bijbel", door Dr. C.C. de Bruin.

Themanummer vredesonderwijs in de Christelijke school

Het september-nummer van het blad BEZINNING, dat vanuit een bijbelse visie informatie geeft over actuele ontwikkelingen in onderwijs en maatschappij, is geheel gewijd aan het thema: vredesonderwijs in de christelijke school.

Vredesonderwijs vindt steeds meer ingang, ook binnen het christelijke onderwijs.

Vredesonderwijs roept, o.a. bij christenouders die vernemen dat op de school die hun kinderen bezoeken een project vrede draait, allerlei vragen op.

Wat beoogt men met het geven van vredesonderwijs? Vanuit welke visie wordt het gegeven? Wat verstaat men onder die vrede? Waarop dienen we te letten bij het beoordelen van lesmateriaal voor vredesonderwijs? Hoe kan de christelijke school op bijbelse wijze gestalte geven aan dit aspect van het onderwijs?

Op dergelijke vragen wordt ingegaan in dit themanummer van BEZINNING.

Het nummer kan besteld worden door f 2,- over te maken op girorek. 2.974.537 van adm. BEZINNING te Groningen, met vermelding: themanummer vredesonderwijs.

We hebben kennis kunnen nemen van dit themanummer. Bezinning is een reformatisch orgaan voor bezinning op en voorlichting over actuele vraagstukken in onze samenleving. In dit themanummer wordt vooropgesteld, dat het moet gaan om de vrede met God. Het gaat om op te voeden in de vrede des Heeren. Dat is opvoeden in de vrede des Heeren. Met dit uitgangspunt kunnen we ons uiteraard verenigen.

Er komt een artikel in dit themanummer voor over De Bijbel en het vredesvraagstuk. Het laatste gedeelte gaat over **Het kernwapenvraagstuk**. Dat nemen wij hier over.

Het kernwapenvraagstuk

Velen die de gewone (conventionele) bewapening nog wel kunnen aanvaarden, vinden echter dat met de kernbewapening een grens overschreden wordt vanwege de mogelijkheid dat bij het ontstaan van een kernoorlog de gehele mensheid vernietigd wordt.

De mensheid heeft de verschrikkelijke hel die aangericht werd door de kernbommen op Hiroshima en Nagasaki (1945) meegemaakt. De mensheid vreest voor het ontstaan van een wereldwijde kernoorlog. Het streven naar eenzijdige afschaffing van de kernwapens is daarom begrijpelijk. We dienen echter bij alle begrijpelijke bewogenheid rond het vraagstuk van de atoombewapening de werkelijkheid niet uit het oog te verliezen. De dreiging die uitgaat van het Warschau-Pakt dwingt de regeringen van de westerse landen tot het onderhouden van een sterke, defensieve krijgsmacht in NAVO-verband. De aantallen en soorten wapens die daarvoor nodig zijn, worden daarbij in feite bepaald door de bewapening die de tegenstander

bezit. Als wij onze vrijheid in het Westen willen handhaven, dient onze defensie een geloofwaardige indruk te maken, opdat de Sowjet-leiders zich er terdege van bewust zijn dat een aanval op het Westen onmetelijke risico's inhoudt en daarom volledig zinloos is.

Kernwapens zijn de meest vernietigende wapens die de mens ooit heeft uitgevonden. De gevolgen van het gebruik ervan zijn vrijwel niet te overzien. Juist op deze eigenschap berust het enorm afschrikkend vermogen ervan. Hoewel de Sowjet-Unie met zijn overmacht aan conventionele bewapening met grote kans op succes West-Europa zou kunnen aanvallen, gebeurt dit niet zolang de NAVO op geloofwaardige wijze kan dreigen met het inzetten van kernwapens bij een onverhoopte aanval van de Sowjet-Unie.

De beste garantie dat kernwapens niet gebruikt worden, ligt in het feit dat we bereid zijn om ze eventueel te gebruiken. Deze bereidheid dient echter geheel gericht te zijn op het voorkomen van een kernoorlog.

Stappen in de richting van eenzijdige afschaffing van kernwapens zullen de geloofwaardigheid van de westerse defensie aantasten en daardoor juist het gevaar van een kernoorlog vergroten. Laten we niet de illusie hebben dat na eenzijdige verwijdering van de kernwapens uit West-Europa de Sowjet-Unie wel zal afzien van het gebruik van atoomwapens tegen het Westen.

Is het niet denkbaar dat de Sowjet-Unie dan met haar nauwkeurige SS-20-kernraketten in een klap alle militaire en strategische doelen in West-Europa uitschakelt en de capitulatie van West-Europa zal eisen onder de bedreiging dat anders kernbommen op een aantal West-Europese steden geworpen zullen worden?

Prof. dr. J. Douma heeft in zijn boek GEWAPENDE VREDE een aantal duidelijke stellingen opgenomen waarbij hij de verschillende aspecten zorgvuldig tegen elkaar afweegt. We citeren de stellingen 11.3 en 11.4 en 12.

11.3: Wanneer het Westen eenzijdig ontwapent, kan het mede verantwoordelijk gesteld worden voor het gebruik van kernwapens door de tegenpartij (die er snel conflicten mee zou kunnen uitlokken en beëindigen om zijn wil door te zetten). 'Kernwapens de wereld uit, te beginnen uit Nederland' is wat het eerste lid betreft, een illusie (kernwapens gaan de wereld niet meer uit; wij zullen ermee moeten leren leven), en wat het tweede lid betreft, irreëel (gaan ze Nederland uit, dan gaan ze naar elders, met mogelijke schade voor de politieke stabiliteit) en gevaarlijk (voor wie in de eenheid van de NAVO een krachtig wapen tegen de communistische dreiging erkent).

11.4: De kerk kan inderdaad in de catacomben blijven voortbestaan; maar het moet ons als schuld worden aangerekend wanneer wij de in het Westen nog aanwezige vrijheid onnodig prijsgeven. Wij onderschatten de communistische dwingelandij als wij niet bereid zijn voor het behoud van onze vrijheid grote risico's te dragen. Ging het alleen om het veilig stellen van onze lichamelijke existentie, dan zou het inderdaad verstandig zijn kernwapens eenzijdig op te ruimen.

Maar tegen een vijand die met zijn ideologie ons geestelijk wil vermoorden, past van overheidswege een krachtige afweerhouding. De risico's mogen dan groot zijn omdat er veel op het spel staat. We moeten ook de steun die het Westen op grond van zijn vrijheid aan de verdrukte kerk in het Oosten kan bieden, niet veronachtzamen.

12. Ons vraagstuk is te gecompliceerd om hier voor de hand liggende conclusies te trekken. Bijvoorbeeld in deze trant: het nucleaire wapen mogen wij niet gebruiken, dus mogen wij er niet mee dreigen om het te gebruiken. Want de dreiging om kernwapens in een noodsituatie in te zetten, heeft een duidelijk (wereld-)oorlogvoorkomend effect gehad. Juist de verschrikkelijkheid van deze wapens en de reële dreiging ermee heeft ervoor gezorgd, dat zich een voor nieuwe wapens ongewoon verschijnsel heeft voorgedaan: al langer dan dertig jaar zijn zij nergens ingezet. Men moet het kernwapen in noodsituaties willen gebruiken, opdat het door de tegenstander en door onszelf niet gebruikt wordt.

Het wapen is zó effectief als afschrikking-

middel, dat het tot nu toe niet effectief als gevechtsmiddel kon worden aangewend. De bereidheid om nucleaire wapens in noodsituaties te gebruiken, dient geheel gericht te zijn op het doel: een wereldoorlog (met kernwapens) te voorkomen.

Het noodzakelijke doel (bescherming door de overheden van hun onderdanen tegen de evidente communistische dreiging) laat zich onder de huidige omstandigheden niet losdenken van het noodzakelijke middel: afschrikking met kernwapens.

Conclusie

Bij het afwegen van alle aspecten die verbonden zijn aan het diep ingrijpende kernwapenvraagstuk hebben we een goed inzicht nodig in de situatie in onze huidige wereld en van de bedreiging die uitgaat van het marxisme-leninisme.

We moeten goed beseffen wat de gevolgen kunnen zijn van bepaalde besluiten. Alle bezinning op het vredesvraagstuk is echter zinloos als we niet weten wat de diepste oorzaak is van oorlog en geweld.

Het is daarom van fundamentele betekenis als we het uitgangspunt voor onze werkzaamheden ten behoeve van de vrede in de Bijbel nemen.

J.G. van der Land.

Het artikel is van Drs. J.G. van der Land. Het geeft stof tot nadenken.

B.

Chr. Geref. ingelijst

We ontvingen een boekje onder deze titel, met een begeleidende brief, waaruit we het volgende overnemen:

Het boekje bevat velerlei gegevens over de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland die nog niet eerder verzameld gepubliceerd zijn. U vindt er een aanvullende lijst van Chr. Geref. predikanten. Ook voor het eerst worden hier op pag. 48 en verder gegevens over de kerkgenootschappen weergegeven, zoals die nog niet gerangschikt waren. Uiteraard zijn in de christelijke gemeente getallen niet het belangrijkste. Maar kennis van de kerk, ook in haar concrete vormen, is goed. Het verbaast te lezen vaak. Hoeveel menselijks is er. En toch vergadert de Heere Zijn kerk telkens weer, de eeuwen door. In de lijst met periodieken komt ook uw blad voor. Aardig om zo'n doorsnede van ons kerkelijk leven te zien.

Tot zover de secretaris van R.C.G.S.

De uitgave van het boekje werd voorbereid van mei tot augustus van dit jaar. Het is helemaal bij. Zo vinden we op blz. 17 de samenstelling van het moderamen van de generale synode, die terwijl we dit schrijven nog te Rotterdam aan het vergaderen is.

Het boekje bevat een voorwoord en een paar korte bijdragen en overigens allerlei gegevens over conferenties en de bestuurs-samenstelling van de R.C.G.S. en voorts vele gegevens over verschillende kerken, voornamelijk de Chr. Geref. kerken. De gegevens zijn niet verwerkt. Voor een deskundige zouden vele ervan materiaal geven om allerlei conclusies te trekken. Het gaat over objectieve gegevens die van blijvende waarde kunnen zijn, althans ten dele.

Een paar gegevens vroegen onze bijzondere aandacht. Op 21 maart 1979 werd een conferentie gehouden in het gebouw van de theologische hogeschool te Apeldoorn. Het onderwerp dat behandeld werd ging over de vrouw in de kerk. Inleiders waren T. Bienen, Mevr. C. van Zweden-van Alkemade, Mevr. Attema-Roosjen, Mevr. E. Vlick-Zuiddam en J.P. Versteeg. Zie blz. 12. Op blz. 58 worden 5 hete Chr. Geref. hangijzers genoemd, als volgt: 1. Het Chili-asme, 2. Lidmaatschap I.C.C.C., 3. Nieuwe vertaling/berijming, 4. Liedboek der kerken en 5. Vrouw in het ambt. Vooral dat laatste treft ons bijzonder, omdat deze zaak helemaal niet op een kerkelijke wijze aan de orde is. De kerkorde sluit dat uit en die vindt haar grondslag in Gods Woord.

Tenslotte, op blz. 32 worden de 10 in oplage grootste Chr. Geref. periodieken genoemd. Daarin neemt ons blad, met een oplage van 3500 exemplaren de 8e plaats in. We komen op de 4e plaats, wanneer we buiten beschouwing laten de bladen die (gedeeltelijk) gratis verspreid worden, met name U.K.K., Ons Kindertehuis, Vrede over Israël en Licht

en Waarheid. De oplaag van het maandblad DIA blijkt 1300 exemplaren te zijn. Het boekje telt 60 blz. Het is te bestellen door overmaking van f 7,50 op postgiro 319410 t.n.v. penningmeester van de R.C.G.S. te Heerenveen.

B.

Alle Begrip te boven

Het boek dat onder deze titel aangekondigd was is verschenen. In de jaren die achter liggen is het geheel in gedeelten in ons blad opgenomen. Het trok belangstelling, maar het bezwaar was, dat het verband te loor ging. Nu kan men het boek dus achter elkaar uitlezen. Het is oorspronkelijk in het engels geschreven door J.H. Alexander, onder de titel *More than notion*. De schrijfster heeft haar stof geput uit allerlei boekjes uit de vorige eeuw die handelen over de wonderen van Gods genade, verheerlijkt in de harten van zondaren en zondaressen. Verschillende van hen behoorden tot dezelfde families. In de weg van Gods voorzienigheid hebben zij anderen ontmoet, die het leven der genade mochten leren kennen. Het gaat vooral om mensen die in Pulverbach en omgeving woonden of daar kwamen. Onder hen behoorde ook Sucky Harley, die aan velen in ons land al bekend is door het gedenkschrift dat in ons land vertaald is uitgegeven.

We behoeven dit boek verder niet aan te bevelen. Het spreekt voor zichzelf. Het is keurig uitgegeven, telt ongeveer 330 blz. en kost gebonden f 32,50. Het is verkrijgbaar in de boekhandel. Gaarne neem ik ook zelf bestellingen aan.

N.B. Er is weer gevraagd naar het tweede boek van Ds. Van der Ent, namelijk over Filemon. Ik zou gaarne willen mededelen dat ook dit boek verschenen was, maar tot mijn spijt moet ik schrijven dat dit nog niet het geval is. Ook het aangekondigde boek van Ds. Van Leeuwen is nog niet van de pers gekomen. Het duurt allemaal wel heel erg lang. Dat betreuren we zeer. Het is nu zover dat Ds. Van der Ent wel drukproeven van een gedeelte van zijn boek gekregen heeft. Er zit dus een beetje schot in. Ik hoop dat het boek binnen niet al te lange tijd verkrijgbaar is. Een woord van aanbeveling zal dan zeker niet achterwege blijven.

B.

Stichting Christelijke Boekenclub

Deze werd opgericht op 7 juli 1983. Het doel is het bevorderen van de belangstelling voor de christelijke literatuur in de ruimste zin van het woord, alsmede het op zo gunstig mogelijke wijze verkrijgbaar stellen van goede, christelijke boeken en platen. Zij realiseert dit door de verkoop via de publicatie van het driemaandelijks clubtijdschrift, tevens catalogus 'Boekensteun'. Ook wordt daarin een aanbod gedaan van een h.i. verantwoorde algemene boekenkeuze. Driekwart van het aanbod in de catalogus wordt gevormd door christelijke boeken. Het bestuur van de stichting bestaat uit prof. dr. Douma, voorzitter, drs. N.C. van Velzen, secretaris, mevr. B.J. Velema-Benschop, penningmeester en de heren J.J. Frinsel en I.A. Kole. De Christelijke Boekenclub functioneert als dochteronderneming van de uitgeversmaatschappij Succes.

In 'Boekensteun' worden vele bekende en onbekende boeken aangeboden. Ook platen. In hoeverre al die boeken goede lectuur bieden kunnen we niet beoordelen. Wel krijgen we de indruk dat de opzet is om verantwoorde lectuur aan te bieden. Maar over de vraag wat verantwoorde lectuur is zal wel verschil van mening blijven bestaan. Leden van de boekenclub kunnen tegen een voordelige prijs boeken en platen in hun bezit krijgen. Zij zijn verplicht eens in de drie maanden een boek te kopen. Er is keus genoeg.

We missen in 'Boekensteun' de meeste boeken, die wel vermeld worden in de catalogus van verschillende christelijke uitgeverij, zoals de boeken van vele onder ons bekende schrijvers van vroeger en nu. Dat is een zeer groot gemis, dat niet weggenomen wordt door de vele andere boeken op allerlei gebied die een plaats kregen in 'Boekensteun'.

We willen graag erkennen dat er goede

boeken in genoemd worden, waarvan we in ons blad verschillende gunstig gerecenseerd hebben, maar het niet vermelden en niet aanbevelen van zoveel andere lectuur, die wij bij voorkeur onder de aandacht van onze lezers zouden willen brengen vinden we wel een groot bezwaar. Persoonlijk zouden we er de voorkeur aan geven, wanneer iemand graag een goed boek wil kopen voor zichzelf of als geschenk zich te wenden tot iemand die in staat is om een goed advies te geven.

B.

Oranjekalender 1984

Deze met instemming van de Koninklijke Familie samengestelde kalender wordt uitgegeven ten bate van het werk voor jeugd en gezin onder het motto:

GEEF DE JEUGD EEN KANS

Vanwege de noodgedwongen bezuinigingsmaatregelen bij de overheid worden gelden, verkregen uit de verkoop van de Oranjekalender steeds belangrijker.

Enige bijzonderheden met betrekking tot de Pro Juventute ORANJEKALENDER 1984:

- Exclusief, want verscheidene foto's zijn afkomstig uit "particulier bezit" en nog niet eerder gepubliceerd.
- Op veler verzoek is het geboortjaar van ieder lid van de Koninklijke Familie vermeld.
- Aan het verzoek van het bedrijfsleven om een weeknummering op te nemen is voldaan.
- Voor relaties in het buitenland wordt de kalender weer uitgevoerd met een vierdelig calendarium t.w.: Engels, Frans, Duits en Spaans. De onderschriften van de foto's zijn in het Engels.
- De kalender is verkrijgbaar bij alle Verenigingen Pro Juventute/Stichtingen voor Jeugd en Gezin/Stichting Welzijn Jongeren of bij het Centraal Kalenderbureau, Postbus 84, 6950 AB Dieren, telefoon 08830 - 15588. Postgiro 51.74.00 te Amstelveen.
- De prijs is ongewijzigd gebleven à f 9,- exclusief verzendkosten.

B.

Zonnehuiskalender 1984

Als van ouds sieren bloemen en planten ook de Zonnehuiskalender voor 1984.

Wie deze uitgave van jaar tot jaar volgt, valt het op dat men er in geslaagd is toch weer een geheel nieuwe aanpak te realiseren.

De illustraties tonen de bloemen in hun eigen omgeving: hun biotoop.

Eigenlijk zijn het zes verschillende landschappen, die een beeld geven van de daar groeiende en bloeiende planten.

Achtereenvolgens winter in de polder, een Limburgs landschap, plantengroei rondom een Hollandse plas, een rivierdijk met de rijke variatie aan gewassen, een heide- en een duinlandschap.

De in natuurlijke tinten geschilderde aquarellen van de hand van MARIJKE MOMMERS, maken van deze kalender een artistiek geheel. Zonder overdrijven een sieraad aan de wand.

De enige vraag die men over deze kalender zou kunnen stellen is, hoe het kan dat deze pracht-uitgave tegen de bijzonder lage prijs van f 5,- geleverd kan worden. Bovendien zou er dan nog een overschot zijn ter ondersteuning van het werk van de Vereniging "Het Zonnehuis". Wij vermoeden dat de omvangrijke oplage van deze kalender deze kleine prijs mogelijk maakt. M.a.w., er moeten er veel verkocht worden om een batig saldo te kunnen bereiken.

Van harte aanbevelen, zowel als kalender (kleurrijk, praktisch en vrijwel zonder reclame-aanduiding), als presentje bij uitsteking tijdens de feestdagen in de komende decembermaand.

Als u per giro wilt bestellen, betaalt u, inclusief de portokosten, f 9,25. *)

Giro 359 7 667 t.n.v. Vereniging "Het Zonnehuis" te Utrecht, onder vermelding van "toezending kalender 1984".

Gezien de hoge portokosten is het kopen van deze kalender bij een van de plaatselijke verkoopadressen aan te bevelen. Mocht u willen weten of er in uw woonplaats een dergelijk adres is, belt u dan even het Centraal bureau: telefoon 030 - 714927, toestel 9.

B.

*) Tussentijdse verhogingen van de P.T.T. voorbehouden.

Van Hoytema - kalender 1984

Uitgeverij A.G. Schoonderbeek, Jordaan 40, 1251 PD Laren

Vorig jaar hebben we de kalender voor 1983 besproken en aanbevolen. We ontvingen nu de kalender voor 1984, die er even goed verzorgd uitziet als die van het lopende jaar. Het is een prachtige kalender van een kunstenaar, een sieraad aan de wand. Voor elke maand is er een afzonderlijk blad. De week begint op de kalender nog met de zondag. De prijs is f 22,90.

B.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 68

"Toen werd de Gaziëten gezegd: Simson is hier ingekomen; zo gingen zij rondom, en legden hem de ganse nacht lagen in de stadspoort, doch zij hielden zich de ganse nacht stil, zeggende: Tot het morgenlicht, dan zullen wij hem doden."

Richt. 16 : 2.

Beste jongelui!

We hebben Simson gevolgd op zijn weg naar Gaza. De gevaren waardoor hij werd omringd door zijn tocht in de 'wereld' waren legio. We hebben ook zoeken te waarschuwen voor de gevaren waar onze jonge mensen in leven in deze tijd. En dat geldt niet alleen jonge mensen. Het geldt uiteindelijk iedereen.

De gevaren worden niet minder, maar veeleer groter. De Satan weet dat hij een kleine tijd heeft en die zoekt hij te benutten tot en met. Zijn strikken heeft hij overal gespannen. En onverwacht loopt men er in. Dat is op zedelijk gebied het geval. De hoer loopt op alle hoeken. Is het niet in levende lijve, dan wordt ze door de Satan aan de jeugd wel voorgesteld door middel van de illustratie. Deze dingen kunnen we natuurlijk verzwijgen. Mogelijk zijn er onder de lezers wel die denken: Houdt daar nu maar over op, want het is nu mooi genoeg. Dit zou de ogen sluiten zijn voor de werkelijkheid. We zouden daardoor de duivel alleen maar in de kaart spelen. Want die heeft maar het liefst dat er niet over de zonden gepraat wordt. Zijn volgelingen zullen dan de zonden des gemakkelijker bedrijven. Daarom moet er gewaarschuwd worden meer dan ooit: Hoedt u voor de vreemde vrouw, die met hare redenen vlijt. Want haar paden voeren naar de dood. Over gevaren gesproken! Die zijn er vandaag natuurlijk niet alleen op zedelijk gebied. Want we leven op dit moment in een tijd van opstand allerwege. Het is zelfs mogelijk dat door de stakingsactiviteiten dit artikel niet eens op tijd onder de aandacht van de lezers komt.

Hoe verleidelijk wordt alles niet voorgesteld? Het gaat om een paar centen die we van onze welvaart zouden moeten inleveren. En daar wordt de gehele wereld voor op z'n kop gezet. Het is een geest van revolutie die rondgaat, en dan met de kracht van een stormwind, die dreigt aan te wakkeren tot een orkaan, met alle nadelige gevolgen van dien. Hoe gemakkelijk gaan diegenen die zich christenen noemen daar niet in mee? Doch het is alles tot verderf en . . . men ziet het niet. Men is ten deze gewoon met verblindheid geslagen. Men gelooft ook niet meer dat God regeert. De wereld heeft deze gedachte al lang afgeschreven. Maar ook in de kerken wordt dit steeds minder geloofd. Als je alles ziet wat er gebeurt, zo zegt men, hoe kun je dan nog geloven dat God regeert. Die kan toch al dit kwaad niet over de aarde doen komen?

Het klinkt allemaal zo mooi. Het klinkt zelfs nog vroom ook. En er zijn zelfs christelijke gereformeerde predikanten in het geweer gekomen - ja in het geweer gekomen - om zich uit te spreken tegen de kernbepaling. Men heeft zich ten deze in het voetspoor begeven van de 'vredelievende wereld' die niets anders doet dan opstaan en doodslaan. Men wil blijven overleven, niet om God te dienen, maar om te doen dat kwaad is in de ogen des Heeren. Want bij alle betogingen die er worden gehouden voor de vrede en wat al niet meer, zul je nimmer lezen dat de zonde de wereld uit moet. Die tiert welig voort.

Indien de vreze Gods zou worden beoefend, er zouden minder problemen zijn in de wereld en ook in de kerk. Dat men dan daar elkander eens toe opwekte. Ons volk zou er

meer mee gediend zijn dan met alle akties die er nu worden gevoerd, en die leiden tot de ondergang van land en volk.

O land, land, land, hoor des HEEREN woord!

Laat dit echt nu eens geen loze kreet zijn, maar laat dit ter harte worden genomen. Want of men het gelooft of niet, het is toch waar dat de Heere regeert en dat ook al het kwaad dat ons in dit leven overkomt, ons uit Zijn hand toekomt. En dan niet omdat God een kwade God is - een oude theorie die nog steeds niet uitgestorven is - maar omdat God een rechtvaardig Rechter is, Die door Zijn oordelen doet weten dat Hij de ongerechtigheid niet straffeloos kan gedogen. Wie het zo ziet, en zo is het overeenkomstig het woord van God, die kan zich er alleen maar over verwonderen, dat het nog niet veel erger is. Want als de Heere door zou trekken, en dat zal vroeg of laat toch gebeuren, dan zal de ganse aarde in vuur en vlam gezet worden. Want de elementen der aarde zullen brandende versmelten, naar het Woord van God. "Maar de hemelen die nu zijn, en de aarde, zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd, en worden ten vure bewaard tegen de dag des oordeels, en der verderving der goddeloze mensen". "Maar de dag des Heeren zal komen als een dief in de nacht, in welke de hemelen met een gedruis zullen voorbijgaan, en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde en de werken die daarin zijn, zullen verbranden." 2 Petr. 3: 7, 10.

Hoe dienen we daarom met terzijdestelling van alle geschreeuw van de wereld en de kerk, acht te geven op des Heeren woord, om onze ziel als een buit uit het leven te zoeken uit te dragen. Want het is toch een onmiskenbare zaak, voor een ieder die nog bij het Woord van God zoekt te leven, dat we naar het grote einde gaan. De dag waarop de Zoon des mensen verschijnen zal op de wolken des hemels. En dan moet een ieder voor Zijn rechterstoel verschijnen om weg te dragen hetgeen hij in dit leven gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad. Wanneer men dan niet geborgen is in het borgwerk van Christus Jezus, Gods Zoon, dan zal het vreselijk zijn om te moeten vallen in de handen van een levend God, Die buiten Zijn Zoon niet anders wezen kan, dan een eeuwige gloed en een verterend vuur. Wie gelooft dat nog? En dan niet als een dode belijdenis, maar als een levende werkelijkheid. Dat doen alleen diegenen die er door de Heilige Geest met kracht bij bepaald worden. En anders niemand. Want als men dit werkelijk geloofde, zou er meer ongerustheid zijn over de verloren staat, waarin elk mens van nature verkeert, dan dat men nu in kerk en wereld onrust zoekt te zaaien over allerhande natuurlijke en ook z.g.n. geestelijke aangelegenheden.

Het was even een uitstapje. Doch gezien de tijd waarin we leven, niet overbodig, dacht ik.

Simson is tot de vrouw, de hoer ingegaan. Hij heeft in het huis van die hoer de nacht doorgebracht. Het was donker van buiten. Het was ook donker van binnen. Een uitstekende gelegenheid voor de vorst der duisternis, om zijn duistere werken te laten verrichten.

Simson is op deze manier ook geestelijk in het donker terecht gekomen. Hoe kan het ook anders, als men door eigen schuld in een omgeving is beland, waar men eigenlijk helemaal niet thuis hoort.

De wereld verkeert altijd in het duister. En de wereld ziet het niet. Evenmin als dat een blinde het onderscheid tussen dag en nacht waar kan nemen. Zij tiert in de duisternis. Zij heeft de duisternis liever dan het licht. Dit houdt natuurlijk ook in dat men de vorst der duisternis meer lief heeft dan God, Die voor en boven alles en allen geliefd zou moeten worden.

Doch Simson was een kind van God. Dat staat voor alle dingen vast. Doch hij verkeerde in de strikken van de boze. En die lacht! Want als Simson zijn duister werk heeft gedaan - hij was tot haar ingegaan - dan gaat hij slapen. Doch zijn slaap is in dit geval niet geweest, zoals daar in psalm 3 van getuigd wordt: Ik lag en sliep gerust. Van 's Heeren trouw bewust... Het was in dit geval veel meer gelijk aan het slapen in het opperste van de mast. Wat Simsons geval betreft wordt daarover gesproken in Spr. 23: 33, 34: "uwe ogen zullen naar vreemde vrouwen zien, en uw hart zal verkeerdheden spreken; en gij

zult zijn als een die in het hart van de zee slaapt, en gelijk een die in het opperste van de mast slaapt". Deze beeldspraak van de wijze Salomo behoeft geen nader verklaring. Het spreekt voor zich zelf. In het hart van de zee slapen is dodelijk. En in het opperste van de mast slapen is meer dan levensgevaarlijk. Het is een dubbele beeldspraak die eigenlijk hetzelfde bedoelt. En als de bijbel ons iets twee keer zegt, op een verschillende manier, dan moeten wij er dubbel acht op geven. Ik zou zeggen, vrienden, geeft er goed acht op. Het kan alleen je welzijn bevorderen en je eeuwige ondergang voorkomen, onder beding van Gods genade. Doch mijn epistel is weer vol. De volgende keer verder.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Help

Papoea's in Nood

Papoea-fonds
Postgiro 243000

Secretariaat:
Van Randwijcklaan 104
3815 MT Amersfoort
Telefoon 033 - 728690

GROTE PARTIJ

(niet nieuwe, wel goede)

BANDEN MET PREKEN TE KOOP

540 m. band met 8 diensten (sn. 4.75) à f 20,-
732 m. band met 8 of meer diensten (sn. 4.75)
à f 24,-
verlengde 732 m. band met 12 diensten
(sn. 4.75) à f 30,-
+ porti. Herv. (Ger.), Ger. Gem., Chr. Ger.,
Oud Ger.

Het is ook mogelijk banden met preken (sn. 4.75) te huren.

TELEFOON 01134 - 2455

□ „Repos Ailleurs" te Driebergen, RUSTOORD voor eenzamen, herstellen, oververmoeiden en zij die, binnen eigen kring, er eens uit willen of moeten. Houdt u Gods Dag in ere en bent u afkerig van t.v. e.d. belt u dan eens 03438 - 12466.

TERDEGE
17 NOVEMBER 1983

Zoveel drinken wij

t Ging goed tot iemand zei: „Neem gezellig een pilsje!’

Een ex-alcoholist over zijn strijd tegen de drank

ALCOHOLISME
't Begint met:
ja gezellig, schenk nog eens in!

Amateur-kunstschilder Kasper:
„Dat moderne zegt me gewoon niets"

het familieblad voor elk christelijk gezin

Voor jong en oud. Verschijnt om de 14 dagen

- met: ★ boeiende reportages ★ interessante wetens-
★ interviews en fijne verhalen waardigheden
★ principiële voorlichting

Speciale aanbieding t/m 31 december a.s. van twee koningin Beatrix-Terdegetheelepels bij opgave van een jaarabonnement (voor aanbrenger en nieuwe abonnee)

Bon in een open envelop zonder postzegel verzenden naar: **Familieblad Terdege**
Antwoordnummer 1039 7300 VB Apeldoorn

VUL DAAROM VANDAAG NOG DEZE BON IN.
ons christelijk volksdeel een goede en zeer belangrijke zaak.

Bon

Ja, ook wij vinden een principeel familieblad voor

☐ Daarom mag u onderstaande persoon/familie voor een jaarabonnement (f 79,50) noteren: ☐ Voor een halfjaarabonnement (f 42,-) ontvangt alleen de aanbrenger deze fraaie theelepels.

aanbrenger

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Handtekening: _____

nieuwe abonnee

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____